

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Geneza i rozwój filologii klasycznej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

Author: Tadeusz Aleksandrowicz

Citation style: Aleksandrowicz Tadeusz. (2011). Geneza i rozwój filologii klasycznej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. W: D. Rott, P. Wilczek, B. Stuchlik-Surowiak (red.), "Liber amicorum professoris Ioannis Malicki" (S. 31-40). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Tadeusz Aleksandrowicz

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Geneza i rozwój filologii klasycznej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach*

Idea założenia filologii klasycznej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach pojawiła się na początku lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia, a więc w pierwszych latach istnienia Uniwersytetu Śląskiego, który powstał w roku 1968 z połączenia Wyższej Szkoły Pedagogicznej z Filią Uniwersytetu Jagiellońskiego. Inicjatorem tej idei był ówczesny docent Uniwersytetu Wrocławskiego Stefan Zabłocki¹, którego pomysł spotkał się z przychylnym zainteresowaniem ze strony profesora Jana Kazimierza Zaremby, organizatora polonistyki na WSP i w pierwszych latach istnienia Uniwersytetu Śląskiego². Niestety, ówczesne władze — jak twierdził

* Stan na rok 2008.

¹ Szerzej o Stefanie Zabłockim zob. K. Lesiak: *Wspomnienie o prof. dr. hab. Stefanie Zabłockim*. „Classica Catoviciensia. Scripta Minora” 2001, vol. 2, fasc. 2, s. 79–80; T. Aleksandrowicz: *Wspomnienie o profesorze Stefanie Zabłockim (1932–2001)*. „Gazeta Uniwersytecka UŚ” 2002, nr 6, s. 4–5; Idem: *Profesor Stefan Zabłocki (1932–2001) — założyciel i pierwszy kierownik Katedry Filologii Klasycznej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach*. W: *Śląskie Miscellanea*. Red. J. Malicki, T. Banaś. T. 18. Katowice 2005, s. 121–123; T. Aleksandrowicz: *Profesor Stefan Zabłocki (1932–2001) — założyciel i pierwszy kierownik Katedry Filologii Klasycznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*. W: *Śląscy uczeni. O tych, co odeszli*. Red. J. Malicki, J. Śliwiok, M. Skóra. Cz. 3. Katowice 2006, s. 45–50; T. Aleksandrowicz: *Professor Stefan Zabłocki (1932–2001) — the Founder and the First Head of the Department of Classics at the University of Silesia in Katowice*. In: *Scripta Classica*. Ed. T. Sapota. Vol. 2. Katowice 2005, s. 106–110; P. Urbański, T. Sapota: *Od redaktorów*. W: S. Zabłocki: *Od starożytności do neohellenizmu. Studia i szkice*. Red. P. Urbański, T. Sapota. Katowice 2008, s. 7–8.

² Por. W. Zarembina: *Powstanie i rozwój Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach*. W: *Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Katowicach 1950–1968. Słowo wstępne J. Pieter*. Katowice 1971, s. 13; *Wyrósł z dobrego drzewa... Uniwersytet Śląski 1968–1998. Fakty, dokumenty, rela-*

profesor Zabłocki — były przeciwne temu projektowi, nie miały większego zrozumienia dla potrzeby powoływania studiów klasycznych, które niesłusznie kojarzono z łacińską tradycją chrześcijańską, nie wnikając w to, że studia klasyczne dotyczą przede wszystkim antyku przedchrześcijańskiego i pogańskiego. Podjęta inicjatywa okazała się nie do przyjęcia w uczelni, której część ówczesnego kierownictwa była aktywnie zaangażowana w kreowanie innego wizerunku Uniwersytetu i powstałego wtedy w Sosnowcu Wydziału Filologicznego (po przeniesieniu tam polonistyki z Katowic w 1973 roku, gdzie do tej pory istniała w ramach Wydziału Humanistycznego; pozostała część Wydziału Humanistycznego została wtedy przekształcona w Wydział Nauk Społecznych).

Ponowna próba powołania filologii klasycznej miała miejsce dopiero po przemianach politycznych, jakie zaszły w Polsce pod koniec lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Wtedy to profesor Zabłocki, pracujący już od roku 1976 w Uniwersytecie Gdańskim, powtórnie wystąpił z tą propozycją, którą przedstawił dziekanowi Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego podówczas docentowi Janowi Malickiemu³ w Szczecinie, gdzie obaj uczeni spotykali się, prowadząc tam dodatkowe wykłady. Warto tutaj zauważyć, że i tym razem idea profesora Zabłockiego spotkała się z zainteresowaniem ze strony polonisty zajmującego się literaturą staropolską. Dzięki podjętym inicjatywom i staraniom na wniosek dziekana Malickiego profesor Zabłocki został zatrudniony w roku 1989 w Uniwersytecie Śląskim w wymiarze najpierw półetat, a w roku następnym już na pełnym etacie w Instytucie Literatury i Kultury Polskiej z zadaniem zorganizowania zespołu nauczycieli akademickich i zaplecza naukowego oraz opracowania toku dydaktycznego na nowym kierunku studiów. W tym okresie profesorowi Zabłockiemu pomagała w pracach organizacyjnych magister Danuta Miodyńska ze Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych UŚ, absolwentka wrocławskiej filologii klasycznej.

Formalnie Katedra Filologii Klasycznej została utworzona w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach 1 października 1991 roku⁴, a jej kierownic-

cje. Red. A. Barciak. Katowice 1998, s. 217; J. Pieter: *Czasy i ludzie*. Toruń 1997, s. 364; J. Malicki: *Sarmata oświecający. Profesor Jan Zaremba*. W: *Śląscy uczeni. O tych, co odeszli*. Red. J. Malicki, J. Śliwiok, M. Skóra. Cz. 1. Katowice 2004, s. 27–42.

³ Por. *Wyrósł z dobrego drzewa...*, s. 93.

⁴ Por. Zarządzenie Rektora UŚ nr 27/90 z dnia 24 X 1990 r.; *Wyrósł z dobrego drzewa...*, s. 94; zob. także: T. Aleksandrowicz: *Dziesięć lat filologii klasycznej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach*. „Classica Catoviciensia. Scripta Minora” 2002, vol. 3, fasc. 2, s. 49–55; Idem: *Ten Years of the Department of Classics at the University of Silesia in Katowice*. In: *Scripta Classica*. Eds. M. Bednarski, T. Sapota. Vol. 1. Katowice 2004, s. 9–16; T. Aleksandrowicz: *Katedra Filologii Klasycznej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w latach 2000–2002*. „Meander” 2004, T. 59, s. 131–133; Idem: *Quinze années des études clas-*

two powierzono profesorowi Zabłockiemu, który często podkreślał przychyłność w tej sprawie także ówczesnego rektora profesora Maksymiliana Pazdana, doskonale rozumiejącego potrzebę studiów klasycznych w naukowej i dydaktycznej strukturze Uniwersytetu.

W październiku roku 1991 pracę w Katedrze rozpoczęli pierwsi pracownicy naukowo-dydaktyczni, którymi byli ówcześni doktorzy — latynista Józef Budzyński i hellenista Józef Sieroń. Nieco później, w marcu roku następnego powołana została Biblioteka Filologii Klasycznej, której kierowanie powierzono Wandzie Strykowskiej, absolwentce krakowskiej filologii klasycznej. Obok gromadzenia specjalistycznego księgozbioru i przygotowania dydaktyki wypracowano także koncepcję budowania zespołu pracowników naukowo-dydaktycznych w ścisłej współpracy z Uniwersytetami Jagiellońskim i Opolskim.

Pierwsi studenci filologii klasycznej pojawili się na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w październiku 1992 roku. A zatem intensywne przygotowania do uruchomienia dydaktyki w Katedrze Filologii Klasycznej trwały jeden rok.

Z chwilą uruchomienia studiów i w miarę przybywania następnych roczników dodatkowe wykłady dla studentów katowickiej filologii klasycznej podejmowali kolejno w ramach tak zwanych drugich etatów profesor Joanna Rostropowicz z Uniwersytetu Opolskiego oraz profesorowie Michał Bednarski, Jerzy Styka, Romuald Turasiewicz, Józef Korpanty i doktor habilitowany Hubert Wolanin z Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także doktor habilitowany Robert K. Zawadzki z Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Profesor Zabłocki cały czas pozostawał na pierwszym etacie w Uniwersytecie Gdańskim, a kadrę pierwszoetatową stanowili doktorzy Budzyński i Sieroń. W 1995 roku profesor Zabłocki zaproponował przejście do Katedry doktorowi Tadeuszowi Aleksandrowiczowi i powierzył mu seminarium łacińskie i wykłady z kultury antycznej oraz historii starożytnej, a także obowiązki nieformalnego zastępcy kierownika, które do tej pory pełnił doktor Budzyński. Nieco później zaproponowano studia doktoranckie młodszemu kolegom, absolwentom Uniwersytetów Jagiellońskiego i Wrocławskiego — Tomaszowi Sapocie i Łukaszowi Tofilskiemu, którzy otrzymali także półetaty asystenckie, a wkrótce po zrobieniu doktoratów w roku 2000 i 2001 zostali adiunktami. Wcześniej, w roku 1997, sfinalizowana została habilitacja doktora Budzyńskiego, co było pierwszym poważnym osiągnięciem naukowym Katedry.

siques à l'Université de Silésie à Katowice. In: *Scripta Classica*. Ed. T. Aleksandrowicz. Vol. 5. Katowice 2008, s. 9—18.

W maju 1998 roku profesor Zabłocki zaprzestał przyjeżdżania do Katowic. Decyzja o rezygnacji z dalszej pracy w Katedrze była konsekwencją stanowczej odmowy przejścia do Uniwersytetu Śląskiego na tak zwany pierwszy etat, ale także odzwierciedlała temperament i *ethos* profesora Zabłockiego, który był kierownikiem Katedry i studiów klasycznych przez niemal dekadę. Okres ten zaowocował trwałymi wartościami, z których najistotniejszą było pozyskanie do współpracy wybitnych uczonych, gwarantujących wysoki poziom dydaktyki i opiekę naukową nad młodszymi pracownikami. Promotorami pierwszych doktoratów byli profesorowie Jerzy Styka i Alicja Szastyńska-Siemion, którzy na prośbę profesora Zabłockiego podjęli się opieki naukowej nad dysertacjami Tomasza Sapoty i Łukasza Tofilskiego. Ten kierunek dalszego rozwoju Katedry został utrzymany także później, gdy promotorami doktoratów otwieranych przez absolwentów katowickiej filologii klasycznej — magistrów Przemysława Marciniaka i Anny Maliny — zostali profesorowie Romuald Turasiewicz i Józef Korpanty. Bardzo owocne okazały się również kontakty nawiązane z Komisją Filologii Klasycznej Polskiej Akademii Umiejętności, której przez wiele lat przewodniczył profesor Turasiewicz. Trzech obecnych i byłych pracowników Katedry ma status członka tej prestiżowej korporacji. Część pracowników i doktorantów Katedry uczestniczyła także w projektach badawczych i konferencjach naukowych organizowanych przez środowisko opolskie, którym kieruje profesor Joanna Rostropowicz.

Po odejściu profesora Zabłockiego nowym kierownikiem Katedry został profesor UŚ Michał Bednarski, który przeszedł z UJ na pierwszy etat do Katowic. Po profesorze Bednarskim przez półtora roku kierował Katedrą dziekan Wydziału Filologicznego profesor Piotr Wilczek, a od roku 2004 kuratorem Katedry jest dr hab. Tadeusz Aleksandrowicz. Natomiast część wykładów po profesorze Zabłockim przejął profesor Bruce Duncan MacQueen, który związał się z Katedrą przed dziewięcioma laty, a ostatnio prowadzi wykłady dla studentów filologii klasycznej jako pracownik Katedry Literatury Porównawczej.

W 2000 roku doktor habilitowany Józef Budzyński, po osiągnięciu wieku emerytalnego, podjął pracę na stanowisku profesora WSP w Częstochowie, co doprowadziło do przerwania jego formalnych związków z Uniwersytetem Śląskim; nadal jednak doktor habilitowany Budzyński sprawował opiekę promotorską nad doktoratem magister Beaty Gaj, absolwentki Uniwersytetu Jagiellońskiego, która podjęła studia doktoranckie w Katedrze, zwieńczone doktoratem w 2005 roku. Odejście Józefa Budzyńskiego było niewątpliwym osłabieniem kadrowym zespołu, który jednak niebawem wzmocnił się o wspomniane już doktoraty Tomasza Sapoty i Łukasza Tofilskiego oraz o profesurę tytularną Michała Bednarskiego w 2001

roku. Niestety, we wrześniu 2002 roku zrezygnował z powodów zdrowotnych z dalszej pracy w Uniwersytecie Śląskim profesor Turasiewicz, którego zasługi dla rozwoju Katedry trudno przecenić, czemu trwały wyraz dał doktor Przemysław Marciniak we wspomnieniu opublikowanym w *Scripta Classica*⁵. Prowadzenia zajęć po profesorze Turasiewiczu podjął się profesor Jerzy Styka, który po krótkiej przerwie ponownie zechciał się związać z Katedrą w ramach drugiego etatu.

Podkreślić trzeba, że wykłady dla studentów filologii klasycznej mieli również profesorowie z obu instytutów polonistycznych Wydziału Filologicznego. Ewa Jędrzejko wykładała wstęp do językoznawstwa, a Jan Malicki i Dariusz Rott prowadzili wykład monograficzny z literatury łacińskiej na Śląsku. Wcześniej profesor Wiesław Kaczanowicz z Instytutu Historii miał wykłady z historii starożytnej. Specjalne znaczenie miała współpraca z magister Bogusławą Żak z II Liceum Ogólnokształcącego w Sosnowcu, która prowadziła zajęcia z metodyki nauczania języków klasycznych i kultury antycznej. Ponadto przez kilka lat ćwiczenia łacińskie prowadziła wspomniana już magister Danuta Miodyńska. Natomiast propedeutyczne kursy sanskrytu prowadził doktor Krzysztof Pawłowski, a hebrajskiego — ks. doktor Antoni Dreja. Z powstaniem Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Śląskim część studentów filologii klasycznej skorzystała z możliwości studiowania języka hebrajskiego — pod kierunkiem ks. doktora Artura Maliny, a także języka koptyjskiego, który wykłada ks. profesor Wincenty Myszor. Sekretariatem Katedry kierowały kolejno panie: Anna Wolańska, Grażyna Pawelek, Bożena Klepek, następnie mgr Danuta Morzycka, mgr Anna Dziadek, mgr Agnieszka Słanina, a ostatnio dr Patrycja Matusiak.

Badania naukowe prowadzone w Katedrze dotyczą wybranych problemów językoznawstwa starożytnego, gramatyki i historii obu języków klasycznych, języka nowogreckiego, myśli filozoficznej w literaturze greckiej i rzymskiej, literatury rzymskiej okresu Cesarstwa, literatury bizantyńskiej i neolatynistycznej, kultury i tradycji antycznej. W ciągu minionych piętnastu lat pracownicy Katedry opublikowali czternaście książek⁶ i ponad

⁵ Por. P. Marciniak: *En mémoire du professeur Romuald Turasiewicz (1930–2005)*. In: *Scripta Classica*. Ed. T. Sapota. Vol. 3. Katowice 2006, s. 9–11.

⁶ J. Sieroń: *Inspiracje filozoficzne w twórczości Wergiliusza*. Katowice 1994; Idem: *Status jednostki i państwa w greckiej polis w świetle filozofii Sokratesa, Platona i Arystotelesa*. Katowice 2003; Idem: *Pojęcie szczęścia i przyjaźni w literaturze i filozofii starożytnej*. Katowice 2005; Idem: *Problem cierpienia w literaturze i filozofii starożytnej Grecji. Zagadnienia wybrane*. Katowice 2007; J. Budzyński: *Dramat i teatr szkolny na Śląsku (XVI–XVIII wiek)*. Katowice 1996; Idem: *Tradycje literackie i teatralne humanistycznych szkół Śląska od średniowiecza do oświecenia*. Kielce 1996; T. Aleksandrowicz: *Elita władzy a oratorstwo w schyłkowym okresie Rzeczypospolitej Rzymskiej*. Katowice 1996; Idem: *Kultura intelektualna rzymskich konsulów w schyłkowym okresie Republiki*. Katowice 2002; M. Bednarski: *Apollonios Dyskolos i jego gramatyka*.

140 artykułów i recenzji naukowych, brali udział w około 90 krajowych i międzynarodowych konferencjach, gdzie wygłosili 64 referaty i komunikaty. Od roku 2004 Katedra wydaje kolejne tomy periodyku *Scripta Classica*, w którym publikowane są teksty w językach kongresowych⁷, co przyczyniło się do tego, że w ostatnich latach połowa wszystkich publikacji pracowników Katedry ukazała się w językach obcych. Natomiast pod patronatem Katedry studenci skupieni w Kole Młodych Klasyków wydali już 12 zeszytów rocznika „Classica Catoviensia. Scripta Minora”, ukazującego się od 2000 roku⁸. Pracownicy Katedry są członkami kilku towarzystw naukowych — Polskiego Towarzystwa Filologicznego, Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Komisji Filologii Klasycznej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie i Komisji Historycznej Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Katowicach. Cztery razy pracownicy wyjeżdżali na stypendia naukowe do Rzymu, osiem razy do Londynu i po jednym razie do Wiednia, Berlina i Belfastu. Otrzymali osiem grantów KBN, w tym pięć promotorskich, a doktor Marciniak otrzymał dodatkowo m.in. cenne stypendia Fundacji Nauki Polskiej, umożliwiające mu pobyt studyjny w Waszyngtonie oraz udział w konferencji w Columbus. Ponadto pracownicy popularyzowali literaturę i języki klasyczne oraz kulturę antyczną poprzez wygłaszanie prelekcji na forum PTF i PTH, a także w szkołach, muzeach, domach kultury, radiu i poprzez publikacje o charakterze popularnonaukowym. Szczególnie podkreślić tu trzeba współpracę z PTF, która w jeszcze większym stopniu może integrować środowisko klasyczne w naszym regionie. Aby się tak stało, potrzebna jest większa aktywność pracowników i studentów Katedry, a nade wszystko absolwentów filologii klasycznej.

W pierwszym dziesięcioleciu stacjonarne pięcioletnie magisterskie studia filologii klasycznej średnio rozpoczynało co roku około piętnastu osób, ale w ostatnich latach liczba ta wahała się od 25 do 50 osób, co znaczy, że łącznie podjęło studia około 300 studentów, natomiast magisterium zrobiło 87 absolwentów, a zatem mniej niż co trzeci student. Stosunkowo mała efektywność studiów wynika co najmniej z kilku przyczyn. Dla części słuchaczy

Kraków 2000; Apollonios Dyskolos „O składni”. Przekład, interpretacja, wstęp M. Bednarski. Kraków 2000; T. Sapota: *Magia i religia w twórczości Lucjusza Apulejusza z Madaury. Studium wpływów orientalnych w kulturze rzymskiej w drugim wieku naszej ery*. Kraków 2001; P. Marciniak: *Greek Drama in Byzantine Times*. Katowice 2004; A. Kucz: *Dyskurs z Filozofią w „Consolatio Philosophiae” Boecjusza*. Katowice 2005; Ł. Tofilski: *Modalność w epinikiach Pindara*. Katowice 2006.

⁷ Por. *Scripta Classica* — vol. 1, 2, 3, 4, 5.

⁸ „Classica Catoviensia. Scripta Minora” 2000, vol. 1, fasc. 1–2; 2001, vol. 2, fasc. 1–2; 2002, vol. 3, fasc. 1–2; 2003, fasc. 7; 2004, fasc. 8; 2005, fasc. 9; 2006, fasc. 10; 2007, fasc. 11; 2008, fasc. 12.

studia, zwłaszcza dwa pierwsze lata, okazują się zbyt trudne. Inni przekonują się, że dokonali niewłaściwego wyboru kierunku. Część słuchaczy podejmuje studia klasyczne jako drugi fakultet i celem ich jest przede wszystkim pogłębienie znajomości obu języków antycznych, a niekoniecznie uzyskanie drugiego magisterium. Do tej grupy należą zwłaszcza studenci filozofii, historii starożytnej i średniowiecznej, romanistyki, anglistyki, teologii, polonistyki i medycyny. Zatem niektóre osoby tylko przewinięły się przez filologię klasyczną, co nie zawsze oznaczało porażkę, czasem taki był po prostu ich mniej lub bardziej zamierzony cel. W tym kontekście godna uwagi jest idea studiów dwustopniowych, której realizacja rozpoczęła się w roku akademickim 2007/2008. W systemie tym licencjat będzie szansą zwieńczenia trzyletnich studiów dyplomem, co będzie istotne dla studentów innych kierunków, jak i dla mniej uzdolnionych pozostałych słuchaczy, którzy mogliby po trzecim roku zakończyć edukację lub rozpocząć studia na innym kierunku. Odrębną grupę stanowią studenci MISH, którzy najczęściej według własnych zainteresowań wybierali tylko niektóre przedmioty, ale kilku z nich ma zamiar ukończyć filologię klasyczną jako kierunek podstawowy. Podkreślić trzeba, że kilkoro absolwentów filologii klasycznej zrobiło drugie magisteria z filozofii, anglistyki, prawa i historii oraz licencjaty z italianistyki.

Wśród 87 magisteriów powstały 32 prace z zakresu literatury greckiej — pod kierunkiem profesor Joanny Rostropowicz, profesora Romualda Turaśewicza, doktora habilitowanego Roberta K. Zawadzkiego, profesora Jerzego Styki i profesora UŚ Józefa Sieronia. Literaturze rzymskiej poświęcono 14 prac — pod kierunkiem profesora Józefa Korpantego, doktora Tomasza Sapoty, profesora Jerzego Styki, profesora Stefana Zabłockiego oraz profesora Bruce'a D. MacQueena. Z zakresu językoznawstwa antycznego powstało 9 prac — pod kierunkiem profesora Michała Bednarskiego, doktora hab. Huberta Wolanina i doktora Łukasza Tofilskiego. Ponadto obroniono 9 prac z neolatynistyki — pod kierunkiem profesora Józefa Budzyńskiego, profesora Jana Malickiego i ks. doktora Antoniego Drei, oraz 23 prace z zakresu kultury i tradycji antycznej pod kierunkiem doktora habilitowanego Tadeusza Aleksandrowicza i doktora Przemysława Marciniaka⁹.

Oprócz wspomnianych absolwentów: Anny Maliny, Przemysława Marciniaka, Anny Szczepaniak, drogę naukową wybrał także Zbigniew Kadłubek, który poprzez studium doktoranckie i obroniony już doktorat związał się najpierw z polonistyką, a potem z Katedrą Literatury Porównawczej UŚ, a Beata Gaj jako absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego po ukończeniu studium doktoranckiego w UŚ i po obronie doktoratu podję-

⁹ Część prac magisterskich ma charakter zdecydowanie interdyscyplinarny, dlatego przedstawiona klasyfikacja nie jest wolna od pewnych uproszczeń.

ła pracę w Uniwersytecie Opolskim. Natomiast Aneta Chmiel przygotowała i obroniła swoją pracę doktorską na italianistycę, a Janusz Kucharczyk przygotował i obronił doktorat na filozofii. Ponadto doktoraty z zakresu hellenistyki obronili Elżbieta Zuba i ks. Rafał Nakonieczny pod kierunkiem profesor Joanny Rostropowicz, a Anna Szczepaniak obroniła bardzo wysoko ocenioną rozprawę z zakresu metryki napisaną pod kierunkiem profesora Jerzego Danielewicz. Obecnie kończą prace nad swoimi doktoratami absolwenci Jan Kucharski i Katarzyna Lesiak. W przyszłym roku oczekiwany jest doktorat Patrycji Matusiak i Sylwii Lajbig-Węgrzyńskiej, a w latach kolejnych Katarzyny Wójcik, Agaty Ciempiel, Kamili Kowalczyk oraz absolwentów kolejnych roczników studiów magisterskich.

Powszechnie doceniany jest wysoki poziom doktoratów i magisteriów klasycznych¹⁰. Służy temu systematyczne doskonalenie programu studiów magisterskich i licencjackich, które od roku 2000 odbywają się w ramach międzynarodowego systemu punktów kredytowych (ECTS). Godne uwagi są osiągnięcia studentów — w postaci siedmiu stypendiów Ministra Edukacji Narodowej, pięciu pobyków w Wielkiej Brytanii w ramach organizowanych tam letnich szkół języków greckiego i łacińskiego, dwóch kursów języka niemieckiego w Trewirze, czterech języka nowogreckiego w Salonikach i dwóch włoskiego w Italii. Nowe wyzwanie stanowi funkcjonowanie przygotowanego już programu dwustopniowych stacjonarnych studiów filologii klasycznej, którego realizacja rozpoczęła się w październiku 2007 roku.

Na specjalną uwagę zasługuje działalność Koła Młodych Klasyków. Z jego inicjatywy powstały najpierw fundacja i periodyk „Pallas Silesia — Antyk na Śląsku”¹¹, które rozwinęły się później w odrębne instytucje, od połowy 1998 roku bardziej związane z Wydziałem Filologicznym niż z Katedrą. Od roku 2000 Koło Młodych Klasyków wydaje rocznik „Classica Catoviciensia. Scripta Minora”, w którym publikowane są teksty dotyczące antyku, a ich autorami są nie tylko studenci filologii klasycznej. W drugim zeszycie tego czasopisma zamieszczono teksty referatów wygłoszonych podczas konferencji *Graeca aeterna*, a w dziewiątym — z konferencji *Latina viva? Roma aeterna?*, także zorganizowanej przez Koło Młodych Klasyków. Ostatnie cztery zeszyty ukazały się pod redakcją Katarzyny Warcaby, której czasopismo zawdzięcza nie tylko przetrwanie, ale i ciągłość. Inny charakter mają, organizowane również przez Koło, wiosenne i jesienne rajdy filologów klasycznych oraz spotkania wigilijne.

¹⁰ Dysertacja doktora Łukasza Tofilskiego została wyróżniona specjalną nagrodą JM Rektora UŚ.

¹¹ Por. „Pallas Silesia — Antyk na Śląsku” 1997, T. 1; 1998, T. 2, fasc. 1.

Znaczące osiągnięcie Katedry stanowi uzyskanie bardzo pozytywnej opinii Państwowej Komisji Akredytacyjnej w grudniu 2006 roku. Dalszym celem jest wzmocnienie kadry do czterech samodzielnych pracowników nauki, dla których UŚ byłby podstawowym miejscem pracy, co uzasadni wystąpienie z wnioskiem o uniwersytecką akredytację studiów filologii klasycznej. Rozwojowi naukowemu służy wydawanie, w ramach istniejącej już serii wydawniczej, periodyku *Scripta Classica*, do czego zespół przygotował się poprzez edycję wspomnianych już roczników „Pallas Silesia – Antyk na Śląsku” i „Classica Catoviciensia. Scripta Minora”. Ważnym celem jest także unowocześnienie bazy aparaturowej, zwłaszcza poprzez dalszą komputeryzację księgozbioru, co wiąże się z koniecznością rozwiązania istniejących trudności lokalowych. Zdobyciu środków na realizację części tego celu może służyć powołanie płatnych studiów podyplomowych z zakresu cywilizacji śródziemnomorskiej, przeznaczonych dla absolwentów innych kierunków studiów niż filologia klasyczna. Idea ta wychodzi naprzeciw potrzebom edukacyjnym, wynikającym z wprowadzenia do programów szkolnych przedmiotu język łaciński i kultura antyczna.

Ze względu na międzynarodowy charakter badań nad antykiem niezbędne jest rozwinięcie współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. W tym zakresie zrealizowane zostały jednorazowe wykłady tylko pięciorga gości – profesorów Joachima Latacza z Bazylei, Siergieja Szarypina ze Lwowa, Despiny Kiriakou i Kyriaki Petrakou z Aten oraz Grantheya McDonalda z Melbourne. Natomiast stosunkowo liczne indywidualne kontakty pracowników, doktorantów i studentów z zagranicznymi uczonymi nawiązywane są i podtrzymywane przede wszystkim podczas wyjazdów na stypendia, konferencje i kursy wakacyjne.

Mimo niemałych trudności, w minionym piętnastoleciu filologia klasyczna w Uniwersytecie Śląskim odniosła pewne osiągnięcia, z których za najważniejsze uznać trzeba sukcesy młodych i utalentowanych pracowników, w większość absolwentów filologii klasycznej UŚ. Niestety, w tym czasie z grona klasyków na zawsze już odeszli – profesor Stefan Zabłocki, założyciel i pierwszy kierownik Katedry, który zmarł nagle w grudniu 2001 roku¹², profesor Romuald Turasiewicz zmarły w styczniu 2005 roku¹³ oraz utalentowana absolwentka magister Monika Świderek, która zginęła tragicznie w 1999 roku¹⁴.

¹² Zob. przypis 1.

¹³ Por. K. Korus: *Profesor dr hab. Romuald Turasiewicz (1930–2005)*. „Nowy Filomata” 2005, T. 9, nr 1, s. 4–10; P. Marciniak: *En mémoire du professeur Romuald Turasiewicz...*, s. 9.

¹⁴ Zob. T. Aleksandrowicz: *Magister Monika Świderek (1970–1999)*. „Pallas Silesia” 1999, T. 3, s. 142–143.

Zapewne w ciągu minionych piętnastu lat można było zrobić więcej, ale nie wiem, czy w każdym wypadku oznaczałoby to lepiej. Wszak łacińska maksyma *festina lente*, którą cesarz August często powtarzał po grecku¹⁵, nie jest zachętą do programowej powolności i opieszałości, lecz — w tym kontekście — stanowi wezwanie do filologicznej rzetelności i akrybii, cech niezbędnych w bardzo żmudnych studiach i badaniach klasycznych, bo „dość szybko robi, kto dobrze robi”¹⁶. Dlatego dla rozwoju filologii klasycznej ważna okazała się przychylność Ich Magnificencji: profesorów Maksymiliana Pazdana, Tadeusza Sławka, Janusza Janeczka i Wiesława Banysia oraz kolejnych dziekanów Wydziału Filologicznego: profesorów Jana Malickiego, Tadeusza Miczki, Wiesława Banysia, Piotra Wilczka i Rafała Molenckiego. Konkludując, chciałbym wyrazić szczególną wdzięczność profesorowi Janowi Malickiemu za to, że również piętnastolecie filologii klasycznej w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach wpisuje się w poczet jego jubileuszowych dokonań.

¹⁵ Por. Suetonius: *Divus Augustus* 25, 4: *crebro itaque illa iactabat: σπεῦδε βραδέως*. Cytuję za edycją: C. Suetonius Tranquillus: *De vita Caesarum libri VIII*. Recensuit M. Ihm. Editio Stereotypa editionis prioris (MCMXXXIII). Monachii et Lipsiae 2003.

¹⁶ Por. Suetonius: *Divus Augustus* 25, 4: *sat celeriter fieri quidquid fiat satis bene*.